

BROEDGEVALLEN VAN HAVIK *ACCIPITER GENTILIS* IN KUNST-
NESTENBreeding of Goshawk *Accipiter gentilis* in artificial nests

PAUL OPDAM en GERARD MÜSKENS

Het aanbieden van kunstmatige nestgelegenheid aan vogels wordt in het algemeen toegepast om het aantal broedparen te verhogen. Tijdens een studie van een populatie Haviken *Accipiter gentilis* bleek ons, dat ook deze roofvogels kunstnesten accepteren en er met succes in kunnen broeden. De opzet van het bouwen van deze kunstnesten was echter niet méér broedparen te verkrijgen, maar om reeds bestaande paren een alternatief te bieden voor een met het oog op de voortplanting ongunstig gelegen nestplaats. In twee nestgebieden was het enige nest zodanig dicht bij een druk begaan bospad gelegen, dat voor ongewenste ontdekking of, in ieder geval, voor frequente storing tijdens het broeden moest worden gevreesd. Na overleg met de beheerder van het bosgebied werd daarom besloten deze horsten onbruikbaar te maken door ze met kippegaas af te schermen, en tevens een alternatieve nestplaats aan te bieden.

De kunstnesten werden gebouwd in oude bomen op ongeveer 1/3 stam-lengte van de top. De structuur van het bos was ter plaatse zodanig, dat de nesten door de vogels vanuit meerdere richtingen konden worden benaderd via gangvormige uitsparingen tussen de boomkruinen. Voor de nesten werd een plaats gekozen, die via deze vliegwegen gemakkelijk te bereiken was, en waar enige stevige takken een steunpunt voor de bouwsels zouden kunnen vormen. Waar nodig werden enige takken afgezaagd om de toegankelijkheid te vergroten. Een stuk kippegaas, dat dicht tegen de stam aan de boom werd bevestigd, diende als ondergrond voor een laag takken van gemiddeld 2 cm doorsnede, die zoveel mogelijk door elkaar en in het gaas werden gevlochten. Hierop kwamen lagen van steeds dunnere takken. De nesten hadden een doorsnede van bijna een meter en een hoogte van 20 cm.

Het eerste kunstnest werd eind december 1971 gebouwd op 100 m afstand van het eerder in dat jaar door de Haviken gebruikte nest. In het eerstvolgende broedseizoen gaven de Haviken er evenwel de voorkeur aan zelf een nieuw nest te bouwen. In het volgende broedseizoen, toen dit nieuwe nest uit de boom was gewaaid, werd het kunstnest echter geaccepteerd. Helaas braken aan het eind van de broedperiode de eieren. Hoewel in 1974 door de vogels wel aan het kunstnest werd gebouwd, zijn ze dat jaar niet tot voortplanting gekomen.

Het tweede kunstnest werd gebouwd in begin februari 1974 op 75 m van het eerder gebruikte nest. Twee weken later reeds was het door de Haviken aanzienlijk opgehoogd en van een rand voorzien. Er werden 4 jongen in grootgebracht.

Daar de Sperwer *Accipiter nisus*, in tegenstelling tot de Havik, zijn nesten

in de regel slechts eenmaal gebruikt en derhalve meestal ieder jaar een nieuw bouwt, is het a priori niet te verwachten dat deze roofvogel kunstnesten zal aannemen. Dat ook hier enige manipulaties met betrekking tot de nestplaats mogelijk zijn, bewijst het volgende experiment.

In een reeds jaren door Sperwers bewoond gebied werd begin april 1974 vastgesteld, dat een nieuw nest laag boven een druk belopen pad werd gebouwd. Op 15 april werd dit nest door ons uit de boom verwijderd. Om een nieuw bouwsel op dezelfde plaats onmogelijk te maken werden de takken waarop het gesteund had afgebroken. Op 40 m afstand, maar eveneens vlakbij de door prooi-resten en uitwerpselen gemarkeerde roestplaats van de Sperwers, werd het nest vervolgens op 6 m hoogte in een vanaf de roestplaats goed te bereiken boom geplaatst. Hoewel de omvang van het horst tijdens deze operatie bijna was gehalveerd, bleek op 27 april dat het nest was afgebouwd en de eerste eieren reeds waren gelegd. Er vlogen 4 jonge Sperwers uit.

SUMMARY

In some breeding areas of the Goshawk *Accipiter gentilis* the only available nest, situated close to a frequently used forest track, was rendered unusable. Subsequently an artificial nest was presented, which was accepted by the hawks. An eyrie of the Sparrowhawk *Accipiter nisus*, also situated very conspicuously, was successfully transplanted shortly before egg-laying.

Adres: Zoölogisch laboratorium afd. dieroecologie, Toernooiveld, Nijmegen.

WAARNEMING VAN STEPPENKIEVIT *CHETTUSIA GREGARIA* (PALLAS) BIJ HET NATUURRESERVAAT „DE GROOTE PEEL” OSPEL (L)

Observation of a Sociable Plover near Ospel

M. H. VAN DEURSEN

Op zaterdag 11 mei 1974 te omstreeks 8.15 uur kwam de heer L. Verstappen uit Meijel mij mededelen, dat er een plevierachtige vogel (een volgens hem witte Kievit) op een weiland langs de Moostdijk zat. Het aangewezen gebied is gelegen en grenzend aan de z.w. zijde van het Natuurreservaat „De Groote Peel”, en gelegen onder de gemeente Nederweert.

Het is een open gebied hoofdzakelijk bestaande uit bouw- en weilanden, alleen langs de wegen staan ca 15 jarige eiken en andere bomen, en ter plaatsen broeden Kieviten, Grutto's, Wulpen, Scholekster en andere vogels.

Nadat wij (L. Verstappen, M. Verstappen en de auteur, ons naar boven-genoemde plaats hadden begeven, zagen wij vanuit de auto één grote witte (lichte) plevierachtige vogel met een duidelijk zwarte kruin en een zwarte oogstreep, zijn buik was duidelijk donker bruin (al deze kenmerken werden duidelijk gezien door een kijker 12 X 50).

In het vogelboek „Kist” 10e druk, op plaat 66, bij de zeldzaamheden,